

RECENZJA: M. KRUSZYNA – KOLEJE MIEJSKIE I REGIONALNE W POLSCE, DOM WYDAWNICZY KSIĘŻY MŁYN, ŁÓDŹ, 2018; 119 S.

Review: Kruszyna – Koleje miejskie i regionalne w Polsce, Dom Wydawniczy Księży Młyn, Łódź, 2018; 119 pp.

Ariel Ciechański

Institut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. St. Leszczyckiego PAN, Twarda 51/55, 00-818 Warszawa

e-mail: ariel@twarda.pan.pl

W ostatnich latach obserwujemy w Polsce znaczący wzrost zainteresowania tworzeniem kolei miejskich i regionalnych. Część tego typu systemów utworzono już dawno, część właśnie się rozwija, zaś część z nich istnieje dopiero w sferze planów czy też nawet marzeń lokalnych aktywistów. Stąd z zainteresowaniem recenzent przyjął pojawienie się nakładem Domu Wydawniczego Księży Młyn recenzowanego naukowo opracowania dra Macieja Kruszyny zatytułowanego *Koleje miejskie i regionalne w Polsce*. Inkryminowane dzieło podzielone zostało na wstęp, trzy rozdziały merytoryczne oraz zakończenie. Układ ten jest skutkiem przyjętego przez autora książki podziału systemów kolei miejskich i regionalnych na: dojrzałe, większe sieci (w trakcie kształtowania lub z potencjałem) oraz te stanowiące dopiero ambicje innych ośrodków (oraz związanych z nimi aktywistów).

We wprowadzeniu autor opracowania definiuje co rozumie przez kolej miejską, a co przez regionalną. Przybliży czytelnikom także inne terminy i pojęcia, którymi posługuje się w pracy. Określa też co rozumie

przez systemy dojrzałe, a co jako systemy rozwijające się. Definiuje on też co przyjmuje jako podstawowe jednostki analizy przestrzennej (miejskie obszary funkcjonalne). Pokróćce też się odnosi do roli kolei miejskich w obsłudze portów lotniczych. Piszącemu te słowa brakuje jednak w tej części pracy solidnie przeprowadzonego przeglądu piśmiennictwa. Brak tego typowego działania naukowego zresztą rzutuje na odbiór późniejszych rozdziałów książki, zwłaszcza że obserwowane jest korzystanie z opracowań przygotowanych przez osoby kontrowersyjne, uzurpujące sobie prawo do bycia ekspertami, a w rzeczywistości nie dysponujące żadnym warsztatem naukowym. We wprowadzeniu, co zaskakujące, autor zamieszcza sporą ilość map. Widać jednak niestety znaczący brak umiejętności prawidłowego posługiwania się nimi. Przede wszystkim razi mocno uproszczony zarys granic państwowych i wojewódzkich, zwłaszcza w zestawieniu z pochodzącym prawdopodobnie z oprogramowania GIS dość szczegółowym przebiegiem linii kolejowych. Do rażących błędów należy tu brak podanej skali oraz legend (które częściowo

usiłuje się zastąpić opisem w tekście (sic!!!). Zresztą te błędy są powielane także w kolejnych rozdziałach. Zauważalnym jest, że ryciny W3 i W4 spokojnie można było połączyć w jedną. Niezrozumiałe jest też zamieszczenie na końcu tego rozdziału legendy do map zawartych w kolejnych rozdziałach i podrozdziałach. Dodatkowo razi też to, że sygnatury z niej mają zupełnie inną wielkość niż na mapach, których rzekomo dotyczą.

Najbardziej interesujący i dopracowany wydaje się być w całym opracowaniu rozdział pierwszy *Systemy dojrzałe* dotyczący ukształtowanych już systemów kolei miejskich i regionalnych. Są nimi według M. Kruszyny systemy zlokalizowane w obrębie aglomeracji warszawskiej i trójmiejskiej. Można się zastanowić tylko czemu skądinąd interesujące dane dotyczące wskaźnika wykorzystania kolei w Polsce i poza nią, autor omawia w tej części a nie we wprowadzeniu? Pierwszy podrozdział omawianej części książki stanowi niewątpliwie interesujące kompendium wiedzy dotyczące powstania i współczesnego funkcjonowania SKM w Trójmieście i Pomorskiej Kolei Metropolitalnej. Taki sam charakter ma podrozdział drugi dotyczący systemu obejmującego Warszawę i przevozy realizowane przez spółki Koleje Mazowieckie, Szybka Kolej Miejska w Warszawie oraz Warszawska Kolej Dojazdowa (WKD). Pewnym mankamentem w przypadku omawiania historii WKD jest powoływanie się na jej stronę internetową zamiast choćby jednej pozycji książkowej jej dedykowanej.

Drugi rozdział pracy, pt. *Większe sieci (w trakcie kształtowania lub z potencjałem)* na tle swojego poprzednika, pomimo że ma większy zasięg przestrzenny, prezentuje się jednak dużo skromniejszy zakres wiedzy. Do tytułowej kategorii autor zakwalifikował 7 systemów (GOP, Kraków, Wrocław, Poznań, Bydgoszcz i Toruń (BiT), Szczecin oraz Rzeszów). Dzięki temu uzyskał ciekawy przekrój wiedzy dotyczącej funkcjonowania systemu transportu kolejowego na wskazanych wyżej obszarach związanych z dużymi ośrodkami miejskimi. Interującym wyróżnikiem tego rozdziału jest niewątpliwie przywołanie autorskiej

koncepcji kolei w Aglomeracji Wrocławskiej zaproponowanej przez M. Kruszynę.

Rozdział trzeci autor zatytułował *Ambicje innych ośrodków (oraz związanych z nimi Aktywistów)* i dotyczy on aż 18 systemów transportu kolejowego związanych z ważnymi ośrodkami miejskim. Omówienie takiej liczby ośrodków zaledwie na 30 kartach książki już na wstępie wskazuje na mocno uproszczony obraz. I faktycznie – część opisywanych systemów, zwłaszcza dla najmniejszych aglomeracji, wydaje się być opisywana wręcz na siłę i spokojnie można było je pominąć, zwłaszcza te których plany należy rozpatrywać bardziej w kategoriach propozycji *science-fiction* niż powstałe z faktycznie udokumentowanych potrzeb.

Również *Zakończenie* ma zaskakujący charakter – zamiast klasycznego podsumowania oraz ewentualnych rekomendacji czytelnicy otrzymują... – *de facto* kolejny, nawet interesujący, rozdział merytoryczny dotyczący systemów kolejowo-tramwajowych. W ten sposób niestety pozbawiono czytelnika niezwykle ważnego i przydatnego elementu każdej pracy naukowej.

Omawiana książka, choć według piszącego te słowa mocno niehomogeniczna, bo częściowo mająca charakter naukowy (choćby ze względu na procedurę recenzji), a częściowo jednak popularyzatorski, stanowi mimo to interesujące kompendium wiedzy dotyczącej kształtowania się systemów kolei miejskich i regionalnych w Polsce. Co prawda momentami sprawia wrażenie opracowania nieco chaotycznego, to jednak z racji zebrania w jednym miejscu dość rozproszonej, a często niepublikowanej w sposób holistyczny wiedzy zasługuje na pochwałę. Na szczególne podkreślenie zasługuje wielowątkowość podejmowanej w niej tematyki interesującej, również dla geografów transportu specjalizujących się w tematyce kolejnictwa. Reasumując, recenzowana książka jest również godna polecenia przedstawicielom naszego środowiska.